Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translatologie
posudek vedoucí práce na magisterskou diplomovou práci

Bc. Anna Maurin
Vybrané aspekty intertextuality v literárním překladu
Chosen aspects of intertextuality in literary translation

Záměrem diplomové práce Bc. Anny Maurin bylo popsat vybrané aspekty intertextuality literárního díla z hlediska překladu. Diplomantka si pro praktickou ukázku překladatelské problematiky spjaté s námětem DP vybrala románu *Les Sorcières de la République* (Seuil, 2016) francouzské autorky Chloé Delaume, z něhož přeložila ukázku v rozsahu 30 normostran. Komentář tohoto překladu slouží jako případová studie: diplomantka v něm na bohatém materiálu překládá různé možnosti řešení detailních problémů.

Struktura práce
Práce má charakter teoreticko-empirické studie, v úvodu je představena teoretická opora práce a stručná překladatelská analýza zvoleného románu. Stěžejní částí textu je několik kapitol věnovaných komentáři překladu. Přeloženou ukázku v plném znění diplomantka z důvodu ochrany autorské licence po předchozí domluvě nepředkládá jako součást DP, poskytla ji pouze jako podklad pro hodnocení práce.
Jako teoretickou oporu si diplomantka zvolila tři hlavní studie (Venuti, Berman, Risterucci-Roudnicky). Od s. 20 následuje komentář překladu rozčleněný do několika tematických kapitol. Následuje Závěr a soupis Bibliografie.

Formální stránka práce
Práce obsahuje předepsané součásti – v textu však oproti pravidlům není uvedeno Zadání.
Styl a jazyk práce: práce je sepsána pečlivě; je přehledně graficky zpracována. Obsahuje též názorné tabulky (s. 88, 89, 92).
V teoretickém výkladu je místy užíváno grafické zdůraznění vybraných pojmů, postup však není sjednocen. Drobné chyby formulační, pravopisné, příp. překlepy uvádím v okomentované verzi .pdf dokumentu, který diplomantka dostane k nahlédnutí.
Na s. 25 a 26 se nachází identická pasáž. Na s. 102 zůstala zvláštní formulace „Na provázanost prvků budu v průběhu diplomové práce opakovaně poukazovat."
Určitá tematika je probírána několikrát (např. na s. 48 a 56) – tyto části však nejsou vzájemně propojené a zodkazované, čtenář si tak není jistý, zda jde o záměr či opomenutí.
Na s. 69, „agentivité narrative" – pojem není vysvětlen.
Nedostatečný je Závěr – jde v podstatě o resumé, žádné závěry zde nejsou popsány.

Teoretická opora práce, konzultovaná odborná literatura
Teoretická část práce vychází z uvážlivě vybrané odborné literatury, která je pečlivě shrnuta a citována. Intertextualitu definuje s využitím článku L. Venutiho (2006) a jeho pojetí problematiky stručně konfrontuje s přístupem dalších teoretiků (s. 8–9). Dále se věnuje problematice metodologie překladu, zde se opírá zejména o studie A. Bermana (s. 7–8, 10–17) a D. Risterucci-Roudnicky (s. 17–19). V úvodu empirických kapitol autorka práce stručně uvádí, o jaké studie se opírá, a tyto oddíly pak strukturuje s odvoláním na uvedené teoretiky (kromě již uvedených jsou to například studie z české stylistiky nebo tři odborné články věnované analýze románu Chloé Delaume).
Nedostatkem v tomto směru je optický nepoměr teoretické a empirické části. V celé části práce věnované komentáři překladu (s. 20–106) jsou sice kapitoly uvedeny s odvoláním na teoretickou oporu, samotný text už ji ale nechává stranou: když diplomantka popisuje své uvažování nad možnými ekvivalenty, její rozhodování a jeho odůvodnění je vedeno pouze vlastním úsudkem.

Zhodnocení překladu
Úvodní **překladatelská analýza** je stručná, popisuje jak obsah díla, tak základní rysy textu, jež budou dále rozebrány v komentáři překladu.

Překladatelsky šlo spíše o náročnější text – jak z hlediska stylistiky, tak reálií. Anna Maurin se překladu zhostila se ctí, na mnohých místech volí velmi invenční řešení (a lituji, že zde nemám prostor, abych je podrobně vypsala). Celkově se text čte dobře, přitom v podstatných rysech zachovává specifičnost zdrojového textu. Předložený překlad zvoleného úryvku přesto obsahuje různé chyby, od významových posunů až po pravopisné nedostatky. Připomínky a návrhy alternativních řešení uvádím v předloženém .pdf dokumentu.
Redakční čtení překladu bylo zahrnuto jako jeden z kroků finalizace překladového textu, proběhlo tedy ještě před dokončením diplomové práce. Záměrem tohoto postupu bylo zjistit, jak výrazně se bude lišit interpretace románu ve čtení diplomantky od dalšího, v tomto případě redakčního pohledu.

Připomínky k obsahu práce
Komentář překladu tvoří v podstatě celý text práce – jak bylo uvedeno výše, teoretický úvod se omezil na 10 úvodních stran. Komentář je však alespoň strukturován s ohledem na představená teoretická východiska.
Slabší stránkou komentáře – a tedy i celé DP – je to, že se v množství komentované problematiky ztrácejí nejdůležitější informace. Chybí jasnější strategie v tom, co přesně měla práce prezentovat: překladatelská řešení poměrně banálních jevů zastiňují to hlavní. (Náhodné příklady: rozklad o o tom, kolikrát je ve zdrojovém textu uvedeno spojení „peuple de France“ se členem a bez členu, s. 47 – bez kontextu užití však tato informace nenese žádný význam, není důležitá ani z hlediska překladu; uvažování o využití spojení z proslovu T. G. Masaryka z roku 1918 – s ohledem na stáří komunikátu je takřka zjevné, že touto cestou nebylo možné jít.)
Jak jsem zmiňovala při konzultacích – popsaný výskyt výčtů lze těžko označit za specifikum tohoto románu, podobně i věty postavené na užití neurčitých slovesných tvarů, případně zdůraznění větného prvku apozicí nebo postpozicí, opakované užití osobního zájmena ve větě (s. 53, 54), některé úvahy o slovosledu (např. s. 72). Komentář se v těchto partiích podrobně zaobírá jevy předkládanými jako příznakové pro tento román, ve většině případů však jde o standardní francouzské formulace, které možná evokují autentickou mluvenost, popř. slavnostní charakter proslovu – na základě dobré překladatelské analýzy zdrojového textu by však měly být řešeny v rámci celkového vyznění překladové verze, nebylo nutné je jednotlivě rozebírat.
Námětem práce je intertextualita, v některých částech analýzy se však tato tematika vytrácí. Např. není pojednáno o významu a konotacích postavy Marianne (ví vůbec Čech, o jakou aluzi jde?). Oddíl o překladu Marseillaisy – na s. 87 jsou uvedeny podrobné údaje o všech překladech, dále se s několika verzemi fr i cs textu pracuje při komentáři překladatelského přístupu, chybí však zásadní informace o tom, že Francouz *Marseillaisu* zná – jak její melodii, tak její slova, Čech ovšem nikoli. Vybírat pracně slova z různých překladových verzí tak sice mohla být pomůcka pro překladatelské řešení, ale význam tohoto postupu je druhotný a sporný: ani jedna z verzí se při četbě výsledného textu „neaktivuje“, český čtenář propojení postrádá.

Návrh hodnocení
Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji celkové ohodnocení **velmi dobrá.**
Diplomantka prokázala, že má potřebný přehled ve zvoleném oboru a dokáže své poznatky aplikovat v individuálním badatelském úkolu. Stěžejním úkolem její diplomové práce bylo popsat problematiku intertextuality v literárním překladu a demonstrovat ji na vlastním překladu ukázky z románu. Překlad dokládá potřebné nadání i dobře rozvinuté formulační schopnosti, stejně jako nezbytnou pečlivost pro tento druh činnosti. Komentář překladu je velmi podrobný, jeho obsah i struktura jsou však až příliš detailní, naopak v práci chybí jasnější syntéza a důraz na stěžejní informace.

Vedoucí práce, PhDr. Jovanka Šotolová, Ph.D.
18. 6. 2023